

ДОПУНСКА НАСТАВА: МЕТОДИЧКИ ОСВРТ СА ПРИМЕРИМА

Мр Радоје Стопић (2016). Ужице: Регионални центар за професионални развој запослених у образовању, 173 стр.

Након прве монографије о допунској настави „Допунска настава подржана дидактичким медијима“, објављеној 2015. године, аутор мр Радоје Стопић написао је још једну монографију „Допунска настава: методички осврт са примерима“, објављену 2016. године у издању Регионалног центра за професионални развој запослених у образовању у Ужицу. Друга монографија је очекиван наставак бављења питањима која су у вези са допунском наставом и намењена је реализаторима допунске наставе, дакле, непосредним практичарима. Самим тим она је драгоцен допринос у васпитно-образовном раду не само у основним и средњим школама већ и у раду предшколских установа приликом реализације припремног предшколског програма. Монографија је настала као резултат богатог искуства просветног саветника, а потом просветног инспектора и сопствених истраживања самог аутора у реализовању допунске наставе као обавезне врсте наставе у нашем образовном систему.

Монографија има сто седамдесет три стране и на почетку, уз „Напомене издавача“, „Предговор“

и „Методичке поступке у васпитно-образовном раду у предшколским установама“, обухвата следећа поглавља:

1. „Уводна разматрања“
2. „Истраживања“
3. „Методички осврт“.

Након закључака, наведене литературе, налазе се још и прилози, регистри (имена и појмова), резимеи, као и изводи из рецензија проф. др Недељка Трнавца, проф. др Зоне Мркаљ и доц. др Јелене Стаматовић.

У поглављу „Уводна разматрања“ аутор даје историјски осврт на допунску наставу истичући да она „није производ савременог школског система“, него да почеци датирају још из давне 1887. године у „Зборнику закона и наредаба“, који управитељима и учитељима основних школа прописује стандарде и даје упутства о одређивању казни за непослушност и немарност ученика. Позивајући се на важећу садашњу легислативу, аутор пише о месту допунске наставе у савременом законодавству и о структури четрдесеточасовне радне недеље наставника, васпитача и стручног сарадника. Наводећи

различита појмовна одређења допунске наставе, аутор се определио да свеобухватно и усклађено са регулативом дефинише допунску наставу „као повремену ванредну интервенцију у ситуацији када ученици у редовној настави не постижу очекиване и једном постигнуте резултате“ (19. стр.). Када је реч о намени допунске наставе, аутор чврсто износи став да је она предвиђена не само за ученике са недовољним оценама, што је укорешено схватање већине испитаних наставника, већ за све ученике који у неком тренутку из различитих разлога остваре постигнућа нижа од очекиваних и једном постигнутих. У том смислу, мр Радоје Стопић се залаже за утврђивање разлога неуспеха ученика како би допунском наставом било могуће допунити она знања која су ученику неопходна за даље праћење и савладавање наставних садржаја.

У делу који се односи на „Истраживања“ аутор износи низ резултата спроведених истраживања који могу бити релевантни за доносиоце одлука образовних политика како би се повећала ефикасност реализације наставе, а тиме и квалитет образовања. Бавећи се

питањем узимања приватних часова, један део истраживања је спроведен уз свесрдну помоћ Весне Лешник, директорке ОШ „Назарје“ у Назарју, у Републици Словенији. Након истраживања у наведеној школи и Гимназији у Велењу, дата је компаративна анализа разлога (1) похађања приватних часова и (2) избегавања часова допунске наставе ученика у Републици Словенији и Републици Србији. Овим путем аутор изражава храброст у приказу реалног стања у реализацији допунске наставе у нашим школама. Резултати спроведених истраживања упућују на то да се за финансирање реализације допунске наставе издваја велика средства из буџета, која се исплаћују у оквиру редовних примања запослених наставника/васпитача, да је непосредним увидом у школску документацију број реализованих часова допунске наставе превелики, а ефекти реализованог испод очекиваног, што указује на ниску ефикасност допунске наставе у нашим школама. Могуће разлоге оваквог стања аутор види у томе да током свог иницијалног образовања наставници нису имали прилику да изучавају методику допунске наставе, да највећим делом у универзитетским уџбеницима постоји изостанак садржаја о

допунској настави, да је број програма обука стручног усавршавања наставника изузетно скроман, а да је једини аутор свих програма заправо сам аутор ове монографије, да постоје уврежена схватања и предрасуде ученика у вези са присуством и похађањем ове врсте наставе, да се ученици и њихови родитељи више и радије ослањају на приватне часове као помоћ у савладавању градива, да се у школама допунска настава организује из појединих, али не из свих предмета, и да наставници сходно претходно наведеном у реализацији допунске наставе греше у одабиру облика наставног рада.

Поглавље „Методички осврт“ је за практичаре, то јест реализаторе допунске наставе, изузетно значајно и применљиво. Аутор нуди методичка решења током припреме, организације, реализације, евалуације допунске наставе. Такође, аутор указује на начине поступања наставника у реализацији допунске наставе у комбинованом одељењу, где се планирање, припремање и реализација усложњавају. Посебну пажњу аутор посвећује реализацији допунске наставе помоћу образовног софтвера као олакшице наставнику и начину повећања ефикасности коришћења распо-

ложивог времена у значајној мери уз савремен дидактички медиј за допуну знања ученика који заостају у праћењу редовне наставе. Осим тога, аутор прилаже и образлаже план рада допунске наставе заједно са писаном припремом за практичну реализацију наставног часа. Аутор је мишљења да је за успешност у реализовању допунске наставе битна временска артикулација часа а која се изводи кроз смерну директног и самосталног рада.

Бавећи се питањима ниских постигнућа ученика у савладавању наставних садржаја, аутор расветљава питања методике допунске наставе, нуди конкретне одговоре и указује на могућности. Непосредност у наративу, лакоћа читања, утисак непосредног разговора аутора са читаоцем и јасно, једноставно, недвосмислено објашњавање проблема у читавој монографији чине драгоцен ресурс и помоћ наставницима. Стога ова монографија представља приручник наставницима, али и онима који се спремају да то постану, јер охрабрује адекватним решењима.

Љиљана Грујић
ОШ „Момчило Насијасијевић“
Горњи Милановац